

Rüştü Bozkurt

rustu.bozkurt@dunya.com

İş insanlarımız geleceklerini düşünüyor mu?

İş insanlarımız, kendilerini ilgilendiren sorunları tartışırken, "bilgi düzeyi" ile "temas yoğunluğu" arasındaki dengeyi objektif olarak gözlemeli, bu iki alanda yaratılmış bir boşluk varsa onları doldurmaya öncelik vermelidir.

Topluluk ya da toplumların kaynaklarını etkin kullanması ve kalkınmasını hızlandırması, "bilgili ve temas halinde olan bir halka" sahip olup olmadığıyla yakından ilgilidir. Bütün insanlık gibi, ülkemiz insanı da "kritik eşikte" bulunuyor. "Bilgi toplumu aşamasına geçiş süreci" belli bir düzeye erişti, ama bugünkü aşamada kendi standartlarını oluşturamadı; paylaşılan ve kitle desteğini sağlayacak "kuramsal çerçevelerini" belirleyemedi; o nedenle anlaması ve açıklaması bir hayli zor olan bir aşamaya gelindi.

İnsanlık geçmişte yaşadığı büyük dönüşümlerden sonra yaygın biçimde kabul gören, kitlelerin zihninde meşrulaştırılmış üç bilinç aşamasından geçti: "Mitolojik bilinç, teolojik bilinç ve ideolojik bilinç."

Bilim ve teknolojiye ilerlemenin insan yaşamının derinliklerine sinmesinin hızını göz önüne aldığımızda, bilgi toplumu aşamasının ilk adımının, "teknolojik bilinç-odaklı" gelişeceğini ileri sürebiliriz.

Bu yazının merkez düşüncesi, iş insanlarımızın "teknolojik bilinç yaratılması" konusuna neden kafa yorması gerektiğinin gerekçelerini paylaşmaktır.

Sınırsız bağlantının sırrı

Yakın geleceğimizi "sınırsız bağlantı ve iletişim" sağladığı "eşzamanlı gözetim-denetim potansiyeli" biçimlendirecek. Teknolojinin her şeyi bağlantılı hale getirmesi, iletişimin hareketle anlık olarak yapılabilmesi, eşzamanlı ölçme, sayma ve işleme potansiyelinin her geçen gün artması, "yeni bir ekonomi ve değer üretme sistemi" yaratıyor; yeni bir bölüşüm sistemi arayışlarını hızlandırıyor.

Ekonomi dediğimiz olgunun, avcı-toplayıcı topluluklar aşamasından bugünün bilgi toplumu aşamasına dayandığı temeller bakımından değişmediğini söyleyebiliriz. İnsanların malzemeleri bir araya getirmesi, belli enerjileri, örneğin makineleri kullanarak, bildiği metotlarla malzemeyi bir ürüne dönüştürmesi, ortaya koy-

Hızla, işimiz için bilgilere erişmek zorundayız. Bilgilere erişmek de yetmez temaslarımızı sıklaştırarak, paylaşarak bilgilerimizin çeşitlenmesine zenginleşmesine de gerekli emek ve zaman harcamalıyız. O zaman sınırsız bağlantı, sınırsız iletişim ve eşzamanlı uygulama potansiyellerinin yarattığı yeni ekonomi ve yeni değer üretme sisteminde doğru konumlanabiliriz.

duğu ürünleri oluştururken para kullanması, ürünleri satın da para sağlaması gerekiyor: İnsan, malzeme, makine, metot, para ve yönetim değişik kombinasyonlarla maddi ve kültürel zenginlik üretimi bugün de ekonominin temellerini oluşturuyor.

İş insanlarının, zenginlik üretirken, ileri düzeyde yetişmiş işgücünün; her geçen gün yapısı ve işlevi değişen makine-donanım, çeşitlenen ve farklılaşan malzemeler, en etkin sonucu yaratacak metotlarla, etkin kullanılan parasal kaynaklar, bilgi ve iletişim olanaklarını sindirmiş bir yönetim anlayışı ihtiyaçları hızla büyüyor. Sözü edilen gelişmeler, değişen ekonomi ve değer sistemi bağlamında, çok farklı bir "rekabet anlayışı" ve hemen her gün değişen "rakip stratejilerine" karşı alternatif geliştirmek zorunda. Bu açıdan baktığımızda, iş stratejileri yakın geçmişte orta ve uzun dönemli bakış gerektirirken; giderek stratejilerin de günlük olarak ayarlanması, entegrasyonu önem kazanıyor.

Bilgi toplumu, uzmanlık düzeyi yüksek insanı, geliştirilmiş ve çeşitlenmiş malzemeyi, ileri elektronik donanım ve yapay zeka ile hızı, esnekliği ve işlevleri farklılaşmış makineleri, akışkanlığı çok hızlanmış parayı ve ileri düzeyde kombinasyon ve koordinasyon dengeleri kuran yönetimi içselleştirmeyen iş insanının içinde birikimi koruması, uzun dönemli geleceğini güven altına alması imkansız gibi gözüküyor.

Sınırsız bağlantı ve iletişim potansiyeli ile eşzamanlı uygulamaların yarattığı yeni maliyet-fiyat-kalite-hizmet dengelerini değiştiren gelişmeleri anlama ve tanımlama günümüz iş insanının yetkinlikleri sıralamasında ilk sıralara yerleşiyor.

Değer, beklenti ve davranış girdisi

İnsan doğası günlük, sığ ve alışkanlıklara uygun konulara yatkınlık yaratırken; orta ve uzun dönemli geleceği ilgilendiren, ayrıntı bilgisine, ayrıntı analizine, bütünsel senteze dayalı düşünce ve inanç sistemlerini umursamaya yatkındır. Sadece insan doğası değil, doğanın bütününde de Pareto'nun ünlü 80/20 kuralı geçerlidir. Enerjimizin yüzde 80'ini uzun soluklu gelişme yaratan konulardan çok, kısa dönemli günlük ve sığ alanlara harcayacağımız biliniyor.

Değişik analizlere göre, toplum ve toplulukların yüzde 15'ini aşan kesimi, dünyada olup bitenleri anlama ve açıklama merakının peşinde ise onlar, "ileri toplum" ve "süper güç" olarak niteleniyor. Topluların merakları diri insanların oranı yüzde 10'lar dolayındaysa "gelişmiş toplum" diye nitelenirler. Toplumun dünyada olup bitenleri merak eden insanların oranı yüzde 7'ler dolayındaysa "gelişmekte olan toplumdaki" söz edilir. Oran yüzde 5'lerin altında

ise "azgelişmiş toplum" söz konusudur.

Bütün dünyada günlük geliri 20 dolar ile 100 dolar arasında olan insanların oluşturduğu "orta sınıf" toplumların meraklarının da kaynağıdır. Orta sınıfta yer alanlar, kendi yaşamlarını çeşitlendirmek için meraklarının kapsama alanını genişletir; çocuklarına iyi eğitim vermek için inanılmaz özveri gösterirler.

Sosyologların, toplumların değer, beklenti ve davranışlarını öncelikle analizi etmelerinin nedeni, bu eğilimlerin sosyo-ekonomik gelişmenin temel girdileri olmasıdır. "Eğitim" sözcüğünün, sihirli bir değnek gibi her derde çare olarak gösterilmesinin ardında yatan etken de değer, beklenti ve davranışlardır.

Bilgili ve temas halinde olma

Kaynaklarımızı değerlendirme, kalkınma, maddi ve kültürel zenginliğimizi artırarak insanlarımızın yaşamını kolaylaştırma konularını tartışırken iki unsuru gündemde diri tutmak gerekiyor: İnsanımız dünya ile ilgili gerekli bilgiye sahip mi? Bilgiye sahip olsa bile gerekli yaygınlıkta ve yoğunlukta temas halinde mi?

İş insanlarımız, kendilerini ilgilendiren sorunları tartışırken, «bilgi düzeyi" ile "temas yoğunluğu" arasındaki dengeyi objektif olarak gözlemeli; bu iki alanda yaratılmış bir boşluk varsa onları doldurmaya öncelik vermelidir.

Bu satırların yazarı, 40 yılı aşkın bir süredir iş insanlarının içindedir; saha araştırmalarının önemli olduğunu düşünmektedir ve sürekli sahadadır. Uzun yılların saha gözlemini içtenlikle paylaşacaksa, iş dünyasının önemli sorunlarından biri de sözel kültür aşamasında yazılı kültüre geçmeden; ikincil sözel kültürün etkisinde kalmanın, derinlik bilmeden, "...bilirmemiş gibi" yapma tuzaklarına yakalanmış olmamızdır.

Gazete manşetlerini ve alt başlıkları okuyarak, görsel medyada "merkezi düşünceden yoksun", metodu olmayan tartışmaları izleyerek, kuramı olmayan, eksik ve yanlış verilere doğruyu ürettiğini sanalların peşine takılarak iş yerlerimizi de ülkeyi de olması gereken yere taşıyamayız.

Hızla, işimiz için bilgilere erişmek zorundayız. Bilgilere erişmek de yetmez, temaslarımızı sıklaştırarak, paylaşarak bilgilerimizin çeşitlenmesini, zenginleşmesine de gerekli emek ve zaman harcamalıyız. O zaman sınırsız bağlantı, sınırsız iletişim ve eşzamanlı uygulama potansiyellerinin yarattığı yeni ekonomi ve yeni değer üretme sisteminde doğru konumlanabiliriz. Bugünkü durumu sürdürürsek, çözümlerle değil, sorunlarla sarmaş dolaş oluruz.

